

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Terezy Frélichové „*Vyjednávání identity neslyšících v komunitním centru Znakovárna*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2022, 64 s.

Bakalářská práce Terezy Frélichové nevznikala snadno. Souběh řady neočekávaných okolností autorku donutil původní návrh etnografického výzkumu radikálně změnit v podstatě ve všech ohledech. Došlo tak k proměně primární techniky sběru dat, výzkumných otázek i teoretického ukotvení. To s sebou přineslo řadu kompromisů, k nimž se autorka musela chtít nechtít uchýlit. Přesto dokázala napsat práci, za níž se ani v nejmenším nemusí stydět.

Předložená práce si klade za cíl porozumět tomu, jakým způsobem je konstruována identita neslyšících v rámci komunitního centra Znakovárna a jakou roli přitom hraje jeho fyzický prostor. Teoreticky je práce ukotvena v antropologickém diskurzu, kde se opírá primárně o Eriksenův koncept identifikace a Murphyho teorii nemoci jako sociální choroby. Samotný koncept identity přitom podrobuje konstruktivní kritice zejména s využitím prací Brubakera a Coopera.

Paralelně se zmíněným antropologickým diskurzem reflektuje také diskurz deaf studies, zejména skrze práce Paddenové, Lanea a Baker-Shenkové a Cokelyho. Právě tento diskurz se totiž při snaze o porozumění zkoumanému problému ukázal jako neopominutelný. Poukazuje přitom na rozdílnost obou diskurzů ve vztahu k chápání identity. Ačkoliv struktura teoretického ukotvení může působit trochu neutříděně či roztržitě, výklad jako celek dává smysl. Škoda některých neobratných formulací, resp. zavádějících argumentů, které text zbytečně sráží, jako např. zdůvodnění využití konceptu identity vedle identifikace z důvodu: „...že aktéři, kteří se dorozumívají ve znakovém jazyce pravděpodobně nebudou dané termíny rozlišovat nebo využijí pouze jeden z těchto fenoménů“ (s. 13).

Přestože okolnosti autorce neumožňovaly provést dlouhodobější etnografický výzkum, rozhodla se na něj zcela nerezignovat. Podařilo se jí zúčastnit sice pouze jediné události, avšak jednalo se o událost natolik zásadní, že jí poskytla bezprostřední vhled do zkoumané problematiky. Výzkum následně doplnila o sedm polostrukturovaných interview tlumočených ze znakového jazyka a analýzu veřejně přístupných dokumentů v podobě webové stránky Znakovárny a stejnojmenné facebookové skupiny. Limitů, které tlumočení rozhovorů přináší, si byla autorka naštěstí vědoma a explicitně je v práci reflektuje.

Svá zjištění se autorka rozhodla prezentovat ve dvou částech. Nejprve využila detailní popis zmiňované události k tematizaci zacházení neslyšících s fyzickým prostorem. Popis, který předkládá na stranách 36-46, je svěží, čtivý a plný detailů. Pozorovanou událost následně interpretuje s využitím dat získaných polostrukturovanými rozhovory (s. 47-52). Ani struktura této části ale není zcela standardní a vnučuje se otázka, zda by přesunutí některých pasáží, např. představení autorčina vztahu ke gatekeeperovi (s. 36-37) nebo proces proměny projektu výzkumu (s. 47), do kapitoly věnované metodologii nepřispělo k větší přehlednosti výkladu.

V druhé části, vycházející primárně z interview, autorka vymezuje dvě klasifikace, skrze něž se neslyšící identifikují. Ukazuje přitom, jak se do identifikace zcela zásadním způsobem promítá v teoretické části prezentovaný diskurz deaf studies. Prezentované úryvky z rozhovorů by však bylo vhodné lépe zakomponovat do výkladu, aby nepůsobily jako pouhý výčet.

Dojem z celé práce poněkud kazí dva formální nedostatky. Prvním, méně závažným, je nadměrné množství překlepů a gramatických chyb, kvůli nimž by práce vyžadovala důkladnou dodatečnou editaci. Druhým, naopak dosti zásadním nedostatkem, jsou chyby a nesrovnalosti v poznámkovém aparátu. U řady zdrojů se rozchází bibliografické údaje v textu a v seznamu literatury – konkrétně Eriksen 2008 namísto 2007 (s. 10); Charlotte Baker-Shenk v bibliografii

uvedená pouze jako Baker; Glickam 1993 namísto Glickman a Carey (s. 15); Barth 1998 namísto 1969 (s. 18). Některé tituly odkazované v textu pak v bibliografii dokonce zcela chybí – konkrétně David Evans (s. 10); Handler 1994 (s. 13); Blair 1985, Davis 1986, Quigley 1979 (s. 14); Abu-Lughod 2008, Tošner 2012 (s. 16); Baker a Padden 1978 (s. 17).

V souhrnu se však domnívám, že předkládaná práce, ačkoliv nevznikala snadno a vykazuje některé významné formální nedostatky, splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení na pomezí **výborně** a **velmi dobře**, v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 14. 9. 2022

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.